

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Perjantai 21.1.2011 klo 8.30-11.00	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto, Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat	Petri Juhola (pj) Jukka Laitila Kaarina Laine Jarmo Vääriskoski Pekka Kylänpää Tero Rantanen Esa Partanen Mauri Pekkarinen Jaana Hietala (siht.)	Tuusulan kunta Järvenpään kaupunki Järvenpään kaupunki Uudenmaan Ely-keskus Tuomalan kalastuskunta Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys 1-4§ ProAgria Uusimaa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky 1-9§ Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa	Jukka Valjakka Anu Tyni Pertti Paakkinen	Tuusulan kunta Keski-Uudenmaan ympäristökeskus Pro Tuusulanjärvi -liike

1. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus:	Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.
Päätös	Hyväksyttiin.

2. PUHEENJOHTAJAN VALINTA

Työryhmän puheenjohtajina ovat toimineet Järvenpään ja Tuusulan edustajat yleensä kaksi vuotta kerrallaan. Tuusulan tekninen johtaja oli puheenjohtajana vuosina 2009 - 2010.

Ehdotus:	Valitaan uusi puheenjohtaja vuosiksi 2011 - 2012.
Käsittely:	Laine ehdotti Jukka Laitilaa puheenjohtajaksi.
Päätös	Laitila valittiin puheenjohtajaksi vuosiksi 2011 ja 2012.

3. EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus:	Hyväksytään kunnostustyöryhmän pöytäkirja 3/2010.
Päätös	Hyväksyttiin.

4. KALATUTKIMUKSET

Helsingin yliopiston tekemä särkikalojen populaatiotutkimus on valmistunut. Tutkimusraportti on viimeistelyä vaille valmis. Tutkija Tommi Malinen esittelee tuloksia kokouksessa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi populaatiotutkimuksen tulokset.

Käsittely: Malisen esitys keskittyi Tuusulanjärven lahnakannan vaihteluun. Tuloksista puuttui vielä särjen ja pasurin tulokset. Tulosten perusteella Tuusulanjärven lahnavuosiluokkien voimakkaat vaihtelut liittyvät sääolosuhteiden ja veden sameuden vaihteluun. Työryhmän jäsenet kaipasivat selkeitä suosituksia kalaston hoitoon. Kalatutkimuksen tulokset tulisi liittää muuhun seuranta-aineistoon, jotta eri hoitotoimien vaikutuksia järven tilaan voitaisiin arvioida kokonaisuutena. Tulosten perusteella pitäisi myös määritellä eri lajien saalistavoitteet. Malisen mukaan se on vaikeaa, koska Tuusulanjärven kalakannat vaihtelevat voimakkaasti vuosittain. Lahnan tasapainosaaliiksi hän arvioi tutkimusten perusteella n. 23 500 kg vuodessa. Vuoden 2011 hoitokalastussaaliissa oli erittäin runsaasti 1-vuotiaita lahnoja/pasureita, joten vuoden 2012 saaliissa on odotettavissa paljon tätä ikäluokkaa.

Kylänpää kysyi kuinka hoitokalastuksen aluerajoitukset ovat vaikuttaneet kalastuksen onnistumiseen. Malisen mukaan tämä vaihtelee vuosittain sääolosuhteiden mukaan. Lahnat parveutuvat etelätuulilla Halosenniemen syvänteelle, jolloin olisi tärkeää kalastaa sieltä kalastuskunnan valvonnassa. Syksyllä 2010 kaikuluotauksissa havaittiin suuria kalaparvia syvänteellä, mutta niitä ei päästy nuottaamaan.

Kalastoa tulee seurata myös jatkossa ja tutkimustarve on määriteltävä uudelleen. Malisen mukaan kalastus ilman kantojen seurantaa on turhaa. Koska resurssit tulevat vähenemään tulevina vuosina, tutkimusten kohdentaminen vain yhteen kalalajiin olisi eräs vaihtoehto. Lahna on ainakin tällä hetkellä keskeinen laji. Syitä lahnan runsastumiseen vuosina 2006 ja 2007 olivat lämpimät kesät ja huonot kalastusolosuhteet syksyisin (veden sameus). Kyseessä saattaa olla myös luontainen vaihtelu.

Malinen lupasi populaatiotutkimuksen loppuraportin valmistuvan maaliskuun loppuun mennessä.

Päätös Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsi tiedoksi tutkimuksen alustavat tulokset ja
- b) päätti jatkaa asian käsittelyä raportin valmistuttua ja
- c) esitti lisättäväksi raporttiin selkeät johtopäätökset ja suositukset hoitokalastuksen ja tutkimusten jatkamisesta.

5.
HOITOKALASTUS

Aulis Kiiskilä teki nuottauksia 13.9. - 4.11. Vetojen määrä on 53 ja kokonaissaalis 48,1 tonnia. Saalis oli 20 tonnia pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta selvästi suurempi kuin vuosien 2005 - 2008 saaliit. Pieni lahna/pasuri oli selvästi runsain saaliskala sekä painon että yksilömäärän mukaan. Yhteenvedo vuosien 1997 - 2010 kalansaaliista ja vuoden 2010 kalastuksesta on esitetty liitteessä 1.

Nuottauskulut olivat 31 400 euroa ja saaliin kuljetus- ja käsittelykustannukset 1 400 euroa. Saalisjakauman analysointi maksoi noin 7 000 euroa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee vuoden 2010 hoitokalastussaaliin tiedoksi.

Käsittely: Laitila kysyi mikä on kalastuksen merkitys järven tilalle. Pekkari- nen kertoi sen olevan keskeinen hoitotoimi ravinteiden sisäisen kierron vähentämisessä. Yhteistyö osakaskuntien kanssa on parantunut ja Tuomala on ainoa kalastusta rajoittava. Laine totesi, että hankeyhteenvedon laatiminen on tärkeää tulevan toimenpide- tarpeen määrittämiseksi. Tutkimusten kokoaminen yhteen raportti- in on ollut vireillä ja se saadaan valmiiksi tämän vuoden aikana. Toimenpidesuosituksia on pyydetty myös ulkopuolisilta asiantunti- joilta.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

6.
HAPETUS

Syvänteen hapettimen kesän toimintahäiriöt johtuivat kaapelivias- ta. Huonokuntoinen vanha kaapeli olisi syytä uusida kesällä 2011 tehtävien hapettimien vuosihuoltojen yhteydessä. Kaapelin uusi- miskustannukset ovat noin 1 500 euroa.

Tuusulanjärven talvihapetus aloitettiin 30.12.2010.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy uuden kaapelin hankinnan syvän- teen hapettimelle.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

7.
VUODEN 2010 TOIMINTASUUNNITELMAN JA MENOJEN TOTEUTUMA

Kuntien rahoitusosuudet v. 2010 olivat yhteensä 240 000 euroa. Lisäksi siirtyi vuodelta 2009 ennakkona 160,63 euroa vuodelle 2010. SYKE on lisäksi maksanut hankkeelle vuodenvaihteessa Rantamon ja Seittelin seurannan analyysikuluja 10 000 euroa (sis. puolivuositain alv:n 22 %/23 %), jolloin arvonlisäveroton osuus on 8 163,40 euroa. SYKE:n maksama osuus huomioon ot-

taen siirtyy kuntayhtymän tilinpäätöksessä Tuusulanjärvi-projektissa yhteensä 8 230,08 euroa ennakkona vuodelle 2011.

Menojen toteutuma on osahankkeittain liitetaulukon 2 mukainen (jaetaan kokouksessa). Suurimmat menoerät olivat henkilöstömenot, hoitokalastus ja kalatutkimukset.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen menojen toteutumana vuonna 2010.

Käsittely: Menojen toteutumassa todettiin poikkeamien arvioituihin kuluihin verrattuna olevan suuret. Keskustelussa todettiin, että muutoksista on keskusteltu työryhmän kokouksissa. Taulukkoon toivottiin lisättävän muutaman viime vuoden kertymä. Kokouksen jälkeen selvisi, että vuoden 2010 palkkamenot on kirjattu eri tavoin kuin 2009. Liitteenä on korjattu taulukko.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8. TOIMINTA- JA RAHOITUSSUUNNITELMA 2011

Hankkeella on vuonna 2011 käytettävissä 220 000 euroa ja lisäksi vuodelta 2010 ennakkona siirtyvä 8 230,08 euroa. Valtion projektirahoitusta on jäljellä n. 10 000 euroa, mikä käytetään työpanoksena Koskelan altaiden rakentamiseen. Hankkeen toiminta- ja rahoitussuunnitelma on esitetty liitteessä 3.

Kunnostustoimet järvellä ja valuma-alueella jatkuvat toimintasuunnitelman mukaan. Kuntayhtymä jatkaa happimittauksia sekä kaasunmuodostuksen ja sedimentaation seuranta aiempien vuosien tapaan. Rantamo-Seitteli -kosteikon velvoitetarkkailu jatkuu syksyyn asti ja tarkkailuyhteenvedo on laadittava vuoden loppuun mennessä.

Mäyränojan latvaosiin suunniteltujen Koskelan ja Tikkapiilon altaiden rakentaminen aloitettiin joulukuussa ja talvityöt saatiin päätökseen 5.1. Jäljellä oleva valtion rahoitusosuus, n. 10 000 €, käytettiin altaiden rakentamiseen. Viimeistelytyöt tehdään kesällä. Tarkistettu kustannusarvio on liitteenä 4.

Räikilänojan ja Vuohikkaanojan laskeutusaltaiden tyhjennyksen kilpailutus tehdään kevään aikana. Myös Pelinojan tiheän kasvillisuuden poistamisesta pyydetään tarjoukset. Nämä työt pyritään toteuttamaan vuoden 2011 aikana.

Pro Agrian kanssa on suunniteltu Maatalouden vesiensuojelun edistämisestä. Hankkeen tuesta erityisympäristötukien suunnittelussa ja hakemisessa tiedotetaan alueen viljelijöille. Esa Partanen on selvittänyt myös mahdollisuutta perustaa alueen viljelijöiden kanssa "Tuusulanjärvi klubi", jonka tarkoituksena olisi ideoida hy-

viä kuormituksen vähentämistoimenpiteitä. Onnela-seminaari järjestetään jostain ajankohtaisesta aiheesta.

TraP-tutkimushanke on selvittänyt kipsikäsittelyn soveltuvuutta fosforikuormituksen vähentämiseen. Tulokset ovat olleet lupaavia (tutkimusyhteenveto: www.yara.fi > Itämeren fosforikuorma kuriin). Kipsikäsittelyä voitaisiin kokeilla muutamilla peltolohkoilla myös Tuusulanjärven valuma-alueella, mikäli löytyy halukkaita viljelijöitä. Kokeiluhankkeessa kipsin, rahdin ja levityksen kustannukset olivat 71 euroa hehtaaria kohti (levitysmäärä 4 tn/ha).

Helsingin yliopiston tutkijat ovat suunnittelemassa kalaston jatko-tutkimuksia ja toivovat osarahoitusta hankkeelta. Hoitokalastussaaliin laji- ja pituusjakauman analysointi on keskeisin järvenhoitoon liittyvä kalatutkimus, joka on syytä toteuttaa hoitokalastuksen onnistumisen ja tulevien vuosien kalastustarpeen arvioimiseksi. Hankkeella ei liene mahdollisuuksia osallistua muiden kalatutkimusten rahoittamiseen. Vuoden 2011 kalatutkimuksiin on varattu 8 000 euroa, mikä kuuluu hoitokalastussaaliin analysointiin (kulut olivat v. 2010 noin 7 000 euroa). Vuosina 2005 - 2009 saalisanalyysit ovat olleet osa Helsingin yliopiston populaatiotutkimusta ja vuoden 2010 saalisanalyysit tehtiin kuntayhtymään palkatun tutkijan toimesta.

Uusia rantojen hoito- ja vesikasvien niittokohteita suunnitellaan Jari Venetvaaran (Ktr 2/2010, 5 §/liite 4) tekemän esityksen pohjalta. Vuohikkaanojaan Seittelin alueelle on esitetty pientä laskeutusallasta. Tämän altaan toteutus olisi mahdollista aikaisintaan vuonna 2012.

Tuusulanjärvi-projektin hankeraportti saadaan valmiiksi syksyyn 2011 mennessä ja näin ollen hankeseminaari on tarkoituksenmukaista järjestää ensi syksynä.

Uudenmaan Ely-keskuksen vesinäytteenotto jatkuu kesäaikana joka toinen viikko ja keväällä harvemmin. Ely-keskus ottaa ensi kesänä myös pohjaeläinnäytteet (ohjelmassa joka 3. vuosi).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy vuoden 2011 toiminta- ja rahoitus-suunnitelmataulukon ohjeellisena.

Käsittely: Laine kertoi, että Loutinojan valuma-alueelle suunnitellaan uutta asutusta, jolloin Loutinojan hulevesien pidätyskyvyn parantaminen on tulevaisuudessa tärkeää. Natura-alueen ojaston jatkotoimenpiteet otetaan suunnittelulistalle ja niille haetaan tarvittavat luvat. Tällä hetkellä alueelle on suunnitteilla avattujen uomien niittoja, joita voi Ilpo Huolmanin (Ely-keskus) mukaan toteuttaa ilmoitusmenettelyllä. Järvenpään kaupunki rakentaa öljynerotuskaivon Rantapuiston pohjoispäähän.

Partanen kertoi "Tuusulanjärvi-klubin" ensimmäisestä tapaamisesta, johon oli osallistunut 7 viljelijää. Hän toimittaa kokouksen pöy-

täkirjan tarkistuksen jälkeen. Ryhmässä oli keskustelu mm. nurmiviljelystä kaltevilla rantapelloilla ja TraP-kokeilusta. Trap-kokeilu ei ollut saanut suurta kannatusta. Hankkeen toivotaan selvittävän niittojätteen ja kalansaaliin kompostoinnin käsittelyvaatimuksia, koska niitä hoitava viljelijä on saanut asiasta huomautuksen.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

9. SOPIMUKSET JA KILPAILUTUKSET

Sopimukset vesikasvien niittourakoinnista ja kasvimassan käsittelystä ovat päättyneet vuoteen 2009. Vuonna 2010 sopimuksia jatkettiin entisten urakoitsijoiden kanssa. Uudet tarjoukset on pyydetty vuosille 2011 - 2012 ja optio vuodelle 2013.

Yhteenvedot saaduista tarjouksista jaetaan kokouksessa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä käsittelee vesikasvien niitto- ja käsittelytarjoukset.

Käsittely: Vesikasvien niitoista saatiin kaksi tarjousta, joissa molemmissa on käytettävissä samantyyppinen niittokone (liite). Molemmat urakoitsijat ovat aiemmin niittäneet Tuusulanjärvellä. Telapari Oy:n tarjouksen tuntihinta oli edullisempi kuin Kaislantorjunta Oy:n, joten sen hyväksyminen on perusteltua.

Kasvimassan keruusta saatiin kolme tarjousta, joista edullisin oli Lassilan tilan tarjous. Kaksi muuta olivat selvästi kalliimpia (liite).

Päätös: Kunnostustyöryhmä päätti hyväksyä Telaparin niittotarjouksen ja Lassilan kasvimassan käsittelytarjouksen.

10. YHTEISTYÖ ERI TOIMIJOIDEN KANSSA

Keski-Uudenmaan Rotaryt, Järvenpään Vihreät ja Uudenmaan Herku ovat ottaneet kuntayhtymään yhteyttä liittyen Tuusulanjärven kunnostustoiminnan tukemiseen ja yhteistyöhön. Hankkeella on vireillä Rotaryklubin kanssa fosforiloukku-hanke, jolla vähennetään ojavesien kuormitusta. Yritykset ovat mukana rahoittamassa mm. Pyhäjärvi-säätiön ja Vesijärvi-säätiön toimintaa.

Kunnostustyöryhmän olisi hyvä tehdä linjaus, miten yhteistyöhön yhdistysten, puolueiden ja yritysten kanssa suhtaudutaan.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä käy keskustelun ulkopuolisten tahojen esittämän rahoitus- ja hankeyhteistyön suuntaviivoista.

Käsittely: Yritysten osallistuminen järvenhoitoon voi lisätä resursseja tiukentuvassa rahoitustilanteessa. Vääriskoski totesi, että yritys yhteistyö on tuonut esim. Lappajärven kunnostukseen runsaasti lisärahoi-

tusta. Toimenpiteiden suunnittelun pitäisi kuitenkin olla puolueetonta ja siksi puolueiden yhteydenottoihin on suhtauduttava varovaisesti. Partanen muistutti, että ProTuusulanjärvi liikkeen yhteydet päättäviin poliitikkoihin olivat merkittäviä.

Päätös: Kunnostustyöryhmä päätti pyytää lisätietoja Pyhäjärvi- ja Vesijärvisäätiöiden toimintamalleista.

11. TIEDOKSI

Tuusulanjärven posterit ovat olleet esillä Tuusulan kunnantalolla ja ne siirtyvät maaliskuussa Hyrylän kirjastoon. Posterit voidaan ripustaa myös Järvenpään kirjastoon, mutta ajankohtaa ei ole vielä sovittu.

Uusimmat kunnostustyö- ja ohjausryhmän pöytäkirjat sekä tutkimus- ja seurantaraportit on linkitetty hankkeen [www-sivuille](http://www.sivuille).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi

- a) Tuusulanjärven posteriesittelyn Tuusulassa ja
- b) [www-sivujen](http://www.sivuille) päivityksen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ehdotuksen mukaisesti.

12. MUUT ASIAT

13. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään 26.5.2011 klo 8:30 kuntayhtymän toimistolla. Kokouksen yhteydessä järjestetään tutustumisretki lähi-seudun kohteisiin, esimerkiksi Kartanonkosken ja Viikin kaupunkipuroille tai Rantamo-Seittelin kosteikolle ja Koskelan altaille.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Jakelu: Kunnostustyöryhmän jäsenet
Ohjausryhmän jäsenet
Yhtymähallitus
Osakaskuntien esimiehet
Kaija Hapuoja, Tuusulan kunta
Antti Kaikkonen, eduskunta